

ŚLEDZTWO Z CZYTANIEM I RYSUNKIEM

Kto czai się we mgle?

na podstawie „Uśmiech Dalinki” — Emilia Becker

Karta dla nauczyciela · Śledztwo · 7–9 lat

30 MIN

W pakiecie: warianty: 30 min

Cel główny

Dziecko wychodzi z dwoma szkicami tej samej sceny i potrafi wskazać szczegół z opowieści, który pomógł mu sprawdzić pierwsze przypuszczenie.

Cele szczegółowe – uczeń:

- wysłucha sceny z Alei Mgieł czytanej z przerwami
- narysuje pierwsze przypuszczenie i wskaże szczegół, na którym je oparło
- sprawdzi w parze, czy kolejne informacje pasują do jego pomysłu
- wyjaśni zmianę zdania albo potwierdzenie swojego pierwszego rozpoznania

Zagadnienia kluczowe

uważne słuchanie · wnioskowanie · pierwsze wrażenie · jesień

Materiały

- czysta kartka A4 i ołówek na dziecko
- tablica i marker albo kreda
- ta karta prowadzącej na ekranie lub wydruku
- okładka książki ze strony pakietu do pokazania na zakończenie

Przed zajęciami

Przeczytaj kroki i zaznacz pięć porcji tekstu. Wszystkie cytaty z rozdziału 7 „Aleja Mgieł” są w tej karcie; nagranie nie jest potrzebne, a na koniec pokażesz okładkę książki z ekranu. Nie rozdawaj dzieciom scenariusza i nie wyświetlaj go na tablicy: ujawniłby rozwiązanie. Przed wejściem klasy zapisz na tablicy dwa nagłówki: „Podejrzewamy…” i „W opowieści usłyszeliśmy…”. Zostaw pod nimi miejsce na hasła lub rysunki. Okładkę pokaż dopiero po rozwiązaniu zagadki. Wydruk dla dzieci nie jest potrzebny.

Przebieg — 30 min

1	0′	Otwieramy sprawę	ROZMOWA
2	3′	Pierwszy ślad — czytaj i zatrzymaj się	CZYTANIE
3	4′	Rysunek pierwszego przypuszczenia	ROZMOWA
4	8′	Coś się nie zgadza — czytaj rozmowę	CZYTANIE
5	11′	Narada w parach: czy pierwszy trop pasuje?	ROZMOWA
6	13′	Przyglądamy się uważniej — ostatnie wskazówki	CZYTANIE
7	14′	Para sprawdza trop i rysuje rozpoznanie	ROZMOWA
8	20′	Sprawdzamy rozwiązanie autorki	CZYTANIE
9	21′	Dwa obrazy jednej sceny	ROZMOWA
10	27′	Jedno pytanie otwiera następną zagadkę	CZYTANIE
11	28′	Gdzie szukać dalszego ciągu	ROZMOWA

Otwieramy sprawę

misja śledczych i kartka na dwa pomysły

3 min

ROZMOWA
3 MIN

1 Otwieramy sprawę

Rozdaj czyste kartki A4 i ołówki. Na tablicy zapisz „Podejrzewamy…” i „W opowieści usłyszeliśmy…”. Scenariusz zachowaj dla siebie; nie pokazuj dzieciom tekstu ani okładki.

POWIEDZ DZIECIOM

Dalinka trafiła do zaczarowanej krainy jesieni i idzie do zamku. Towarzyszą jej mówiąca parasolka Tereska, kasztan Zygmunt i żółte kalosze. We mgle spotyka kogoś, kogo trudno rozpoznać. Sprawdzimy, kto to jest.

Dzieci składają kartkę na pół i rozkładają ją. Po lewej stronie będzie pierwszy pomysł, po prawej późniejsze rozpoznanie. Mogą rysować i dopisywać pojedyncze słowa.

POWIEDZ DZIECIOM

Pomysł można zmienić. Za każdym razem będziemy pytać: po czym to poznajesz?

Cel w języku dziecka: „Umiem powiedzieć, co podejrzewam i która wskazówka z opowieści pomaga mi to sprawdzić”.

CZYTANIE
1 MIN

2 Pierwszy ślad — czytaj i zatrzymaj się

Przeczytaj tylko tę porcję tekstu. Nie dopowiadaj, kto pojawił się we mgle.

POWIEDZ DZIECIOM

Ciach! Baaach! Traaaaach!

Mgielny szal przebiły metalowe szpikulce. Całe mnóstwo szpikulców. Osaczyły ich ciasną obręczą. Dalinka zamarła. Wydawało się, że obręcz zaraz zaciśnie się jej na szyi. W dodatku nad szpikulcami majaczyły skrzydła. Czarne i postrzępione. A może to wcale nie były szpikulce, tylko... paszcze nietoperzy!

– A dokąd to? – zaskrzeczały złowieszczym chórem.

ROZMOWA
4 MIN

3 Rysunek pierwszego przypuszczenia

Rysunek jako notatka. Przez dwie minuty każdy szkicuje po lewej stronie kartki to, co sobie wyobraził. Wystarczą proste kształty. Potem dzieci pokazują rysunek sąsiadowi i wskazują jeden szczegół zaczerpnięty z opowieści.

Zbierz dwa różne pomysły i dopisz je na tablicy. Przy każdym zapytaj:

POWIEDZ DZIECIOM

Które słowa cię na to naprowadziły?

Jeśli wszyscy narysowali nietoperze, zanotuj jeden wspólny trop. Nie trzeba wymyślać innych odpowiedzi na siłę.

Na razie nie rozstrzygaj. Zauważ jedynie, że sama Dalinka też próbuje nazwać to, co widzi. Pierwszego rysunku nie poprawiamy: jest zapisem tego, co wiemy w tej chwili.

CZYTANIE

3 MIN

4 Coś się nie zgadza — czytaj rozmowę

Zapowiedz: „Posłuchajcie, jak spotkane istoty zareagują, kiedy Tereska nazwie je nietoperzami". Przeczytaj:

POWIEDZ DZIECIOM

– Do… zamku – powiedziała wolno Dalinka.

– Po co?

– Po… dobrą pogodę – wyszeptała Dalinka.

– Po pogodę? – zachichotały gardłowo. – Do naszego zamku? A to dobre!

Rzeczywiście brzmiało to dziwnie. W Autumni było jeszcze bardziej pochmurno i przygnębiająco niż w jej świecie.

– Odkąd władzę w Autumni objęli królowa jesieni Ulewa i król jesieni Wiatr, wciąż pada i wieje – skrzeczały nietoperze.

– Pada i wieje. Wieje i pada – zawtórowały żółte kalosze.

– A kto ma ochotę się uśmiechać, jak wieje i pada? – kontynuowały nietoperze.

– Nikt. Tyle wiemy i bez was – szepnął Zygmunt.

– Ale kałuża mówiła… – zaczęła Dalinka.

– Kałuża i kałuża! Miałaś słuchać mnie! – wybuchła Tereska.

Dalinka miała ochotę zwinąć parasolkę, ale nie mogła, bo wciąż siąpiło.

– Mówiłam, że to nie jest przygoda dla ciebie! – kontynuowała rozzłoszczona Tereska. – Ja tu się poświęcam, omal się nie złamałam. A ty i tak robisz, co chcesz!

Dziewczynka miała dość zrzędzenia Tereski. Przecież gdyby robiła tylko to, co chciała parasolka, nigdy by się na nic nie odważyła. Byłoby może spokojnie, ale za to strasznie nudno.

– A dlaczego niby dziewczynka miałaby ciebie słuchać? – spytał nagle jeden z nietoperzy.

– Co? – zdziwiła się Tereska.

– Czy uważasz, że zawsze masz rację? – kontynuował nietoperz.

– Ja… – zająknęła się parasolka.

– Chciałabyś, żeby robiła tylko to, co chcesz? – nietoperz odpowiedział sobie pytaniem na pytanie.

– Co wy możecie o tym wiedzieć? – obruszyła się Tereska. – Od kiedy to nietoperze troszczą się o ludzi?

– Nietoperze? – padło chóralne pytanie.

– A niby kim jesteście? – spytała Tereska.

Szelest skrzydeł umilkł. Słychać było każdą kroplę, która uderzała w poszycie parasolki.

– Nie myślałyśmy, że jest aż tak źle – zabrzmiało smutne westchnienie.

ROZMOWA
2 MIN

5 Narada w parach: czy pierwszy trop pasuje?

Daj parom pół minuty na rozmowę:

POWIEDZ DZIECIOM

Co w tej reakcji może podważyć nasz pierwszy pomysł?

Zbierz dwie odpowiedzi. Dopisz na tablicy, że istoty dziwią się nazwaniu ich nietoperzami.

Gdy dzieci uznają, że już wiedzą na pewno, zapytaj: „Czy dowiedzieliśmy się, kim są, czy dopiero że mogło dojść do pomyłki?”.

Jeśli nikt nie wychwycił reakcji, przeczytaj ponownie końcówkę poprzedniej porcji: od pytania „Nietoperze?” do smutnego westchnienia. Samo mówienie nie wyklucza nietoperzy: w tej baśni mówią również przedmioty.

CZYTANIE
1 MIN

6 Przyglądamy się uważniej — ostatnie wskazówki

Przeczytaj i zatrzymaj się przed odpowiedzią:

POWIEDZ DZIECIOM

A więc to nie były nietoperze? Dalinka przyjrzała się uważniej ich skrzydłom. Nie wszystkie były czarne. Zdarzały się też niebieskie, różowe, a nawet nakrapiane. Gdzieś wypatrzyła nawet takie z księżniczkami. A paszcze… Zaraz, zaraz, czy to aby na pewno były paszcze? Gdzie Dalinka już je widziała? Tereska chyba pomyślała o tym samym.

– Czy wy jesteście… – zaczęła.

ROZMOWA
6 MIN

7 Para sprawdza trop i rysuje rozpoznanie

Zapisz lub narysuj na tablicy trzy szczegóły: **postrzępione „skrzydła”**, **metalowe szpikulce**, **wzory, także z księżniczkami**. Wyjaśnij, że nazwa „skrzydła” może być pierwszym wrażeniem Dalinki.

Podział ról. Jedno dziecko proponuje, czym mogą być spotkane istoty, a drugie sprawdza, jak pomysł tłumaczy jeden szczegół. Potem zamieniają się rolami i sprawdzają kolejny szczegół. Przeczytaj opis ponownie, jeśli potrzebują.

Pary uzupełniają prawą stronę swoich kartek rysunkiem albo słowem. Każde dziecko dorysowuje strzałkę i jedną wskazówkę do swojego rozpoznania. Zaproś dwie pary do pokazania toku myślenia.

POWIEDZ DZIECIOM

A jak wasz pomysł tłumaczy ten drugi szczegół?

Gdy ktoś od razu poda rozwiązanie: potraktuj je jako trop do sprawdzenia. Zapytaj, czy pasują do niego wszystkie trzy szczegóły. To nie wyścig do hasła: każda para nadal ma wyjaśnić swoje rozumowanie.

Gdy tropu wciąż nie ma: podpowiedz, że chodzi o przedmiot, który można rozkładać i na którym bywają nadrukowane obrazki. Nie dopowiadaj o połamanych drutach: dzieci usłyszą o nich dopiero w rozwiązaniu.

Sprawdzamy rozwiązanie

7 min

wyjaśnienie autorki i porównanie dwóch rysunków

CZYTANIE
1 MIN

8 Sprawdzamy rozwiązanie autorki

Przeczytaj:

POWIEDZ DZIECIOM

– Parasolkami?! – w tej samej chwili spytały Tereska i Dalinka.

– To aż tak tego po nas nie widać?

Obręcz wokół Dalinki się rozsunęła. Szpikulce pochyliły się tak, jakby zrobiło im się smutno, i wydawały się teraz dużo mniej straszne. To, co Dalinka wzięła za skrzydła, było strzępami poszycia, zwisającymi z połamanych drutów. Nietoperze okazały się poniszczonymi parasolkami, które, unosząc się nisko nad ziemią, wycelowały ku przybyszom swoje nasadki.

W razie potrzeby wyjaśnij „poszycie”: materiał rozpięty na parasolce.

ROZMOWA
6 MIN

9 Dwa obrazy jednej sceny

Wróćcie do tablicy. Dzieci pomagają połączyć pierwsze wrażenie z wyjaśnieniem: „skrzydła” to strzępy materiału, a wzory należą do parasolek. Połamane druty poznaliśmy dopiero teraz, w rozwiązaniu autorki.

Każdy ogląda obie strony swojej kartki i opowiada sąsiadowi:

POWIEDZ DZIECIOM

Najpierw myślałem albo myślałam..., a wskazówka... pomogła mi...

Dziecko, które od początku rozpoznało parasolki, mówi:

POWIEDZ DZIECIOM

Podejrzewałem albo podejrzewałam..., a potem udało mi się to sprawdzić dzięki...

Można wskazywać elementy rysunku zamiast pisać zdania. Po chwili przypomnij o zamianie: każde z dzieci ma opowiedzieć o swoim rozpoznaniu.

Na koniec zbierz dwie wypowiedzi. Pochwal konkretne użycie wskazówki. Pierwszego rysunku nie oceniamy za zgodność z rozwiązaniem: dokumentuje informacje dostępne w tamtej chwili. Nie wymagaj zmiany zdania od dziecka, które od początku miało trafny pomysł.

Następna zagadka

3 min

ostatnie zdanie fragmentu i zaproszenie do książki

CZYTANIE
1 MIN

10 Jedno pytanie otwiera następną zagadkę

Powiedz: „Wiemy już, kogo Dalinka spotkała. Ale jedna z parasolek zadaje Teresce nowe pytanie”. Przeczytaj ostatnie zdanie wybranego fragmentu:

POWIEDZ DZIECIOM

– Zastanawiałaś się, gdzie trafisz, kiedy się zepsujesz? – zwróciła się jedna z nich do Tereski.

ROZMOWA

2 MIN

11 Gdzie szukać dalszego ciągu

Zapytaj: „Czego chcielibyście się teraz dowiedzieć?”. Zbierz dwa pytania i zostaw je bez odpowiedzi.

Pokaż okładkę książki ze strony pakietu i podaj tytuł oraz autorkę.

POWIEDZ DZIECIOM

Dalszą rozmowę z parasolkami znajdziecie w „Uśmiechu Dalinki” Emilii Becker. Dalinka dopiero idzie do zamku. Ma jeszcze sporo do odkrycia.

„Uśmiech Dalinki” jest dostępny tylko jako e-book i audiobook, więc nie ma papierowego egzemplarza do pokazania ani do wypożyczenia. Pokaż okładkę z ekranu i powiedz, że całej książki można posłuchać tak samo jak dzisiejszego fragmentu. Adres wydawcy masz w kodzie QR na końcu tej karty.

Na odwrocie kartki dzieci mogą przepisać z tablicy tytuł książki lub poprosić o jego dopisanie. Kartkę zabierają ze sobą.

Ciąg dalszy?

Dalinka już wie, kogo spotkała we mgle. Ale skąd wzięły się tam te istoty i gdzie trafia ktoś, kto się zepsuje? Dalsza rozmowa w Alei Mgieł czeka w „Uśmiechu Dalinki” Emilii Becker.

Ta książka jest dostępna jako e-book i audiobook — w księgarni wydawcy i w Legimi. Zachęć dzieci, żeby wysłuchały jej do końca.

E-BOOK I AUDIOBOOK W KSIĘGARNI WYDAWCY

miastoksiazek.pl

Odpowiedzi dla prowadzącej

Rozwiązanie i kolejność wskazówek

Dalinka spotyka **poniszczone parasolki**, które bierze za nietoperze. Rozwiązanie czytasz dopiero w kroku 8. Wcześniej dzieci mają formułować i sprawdzać przypuszczenia, a nie odtwarzać znaną odpowiedź.

Informacja z tekstu	Co pozwala powiedzieć
Metalowe szpikulce i ciemne, postrzępione kształty	Wyjaśniają groźne pierwsze wrażenie; same nie rozstrzygają tożsamości.
Zdziwienie na słowo „nietoperze” i smutna odpowiedź	Podważają pierwszy trop; jeszcze nie wskazują jednej odpowiedzi.
Różne kolory, nakrapianie, wzory z księżniczkami	Pasują do wzorzystego materiału przedmiotów; pomagają zaproponować parasolki.
Strzępy poszycia, połamane druty i nasadki	To potwierdzenie podane przez autorkę dopiero w rozwiązaniu.

Samo mówienie nie wyklucza nietoperzy: w tej baśni mówią również przedmioty. Wzór z księżniczkami też nie jest samodzielnym dowodem. Liczy się połączenie kilku szczegółów i sprawdzenie pomysłu w dalszym tekście.

Jak sprawdzić, czy cel został osiągnięty

Dziecko potrafi nazwać albo pokazać przynajmniej jedną wskazówkę i wyjaśnić jej związek z przypuszczeniem. Nie musi trafić od razu ani zmienić zdania, jeśli od początku miało trafny pomysł. Rysunek i wypowiedź są równoprawnymi sposobami odpowiedzi.

Dwa przykłady dobrych odpowiedzi:

- „Najpierw myślałam, że to nietoperze, bo miały ciemne skrzydła. Potem usłyszałam o księżniczkach i pomyślałam o obrazkach na parasolce”.
- „Pomyślałem o parasolkach, bo mają metalowe części i materiał, który może się podrzeć. Wzory też pasowały do tego pomysłu”.

Odpowiedź wymagająca dopytania: „To parasolki, bo tak zgadłem”. Zapytaj: „Który szczegół pasuje do twojego pomysłu?”.

Wsparcie: powtórz opis lub dopisz podyktowane słowo. Szybciej pracująca para sprawdza wszystkie trzy szczegóły z tablicy.

Źródło fragmentu

Emilia Becker, „Uśmiech Dalinki”, rozdział 7 „Aleja Mgieł”. Ciągły fragment od „Ciach! Baaach! Traaaaach!” do pytania o to, gdzie Tereska trafi, kiedy się zepsuje. Pięć porcji zachowuje kolejność i wszystkie zdania fragmentu.

© Metabook sp. z o.o. · bezpłatnie do zajęć w szkołach i bibliotekach